

Mariano, la **FAES** va bé

Totes les enquestes anuncien que les eleccions espanyoles d'aquest diumenge comportaran el retorn del PP al govern estatal, set anys i mig després d'haver-lo abandonat José María Aznar. Un temps en què l'ex-president s'ha centrat a dirigir la Fundación para el Análisis y los Estudios Sociales (FAES), la font d'idees neoliberals on s'abeura el partit que ara lidera Mariano Rajoy. El gallec hi marca distància, però sent l'alè de la FAES al clatell.

Dos homes enganxats amb plastilina

José María Aznar, president de la FAES, sempre ha volgut imposar els seus criteris més extrems a Mariano Rajoy. Uns intents sovint estèrils que han malmès la relació personal. De fet, caldria el Botafumeiro per a purificar l'ambient.

“Tu i la teua guerra”, li va etzi-bar, tal com raja, el candidat Rajoy al president Aznar durant la nit electoral del 14 de març del 2004. Foragitats de la Moncloa, que creien inexpugnable, la tensió a la planta noble del PP va derivar en un retret que era l'inici del seu divorci.

Rajoy amollà aquella frase feridora amb un deix idèntic al que Aznar havia fet servir sis mesos i mig abans per a comunicar-li que era l'escollit. Fou durant un dinar a la Moncloa a què assistiren els altres dos aspirants a succeir-lo al capdavant del PP i el secretari general de la formació, Javier Arenas.

Perquè Rajoy hi havia arribat per eliminació: Jaime Mayor Oreja, demòcrata-cristià, era bon amic de la família però generava massa recels al partit, mentre Rodrigo Rato, tan valorat als cercles econòmics i el pare del qual havia contractat

un Aznar encara jove com a assessor legal de l'empresa radiofònica que posseïa, precisament tenia en contra la bona salut de l'economia que la incipient bombolla immobiliària havia assaonat.

El dit de qui havia unificat i modernitzat el centre-dreta espanyol havia assenyalat Rajoy, doncs, una persona de perfil baix i no gaire propera al president fundador, Manuel Fraga. La sintonia entre tots dos mai no ha estat excelsa, per molt que els orígens gallecs i la moderació política que han demostrat al si d'una formació tan heterogènia com el PP facen pensar el contrari. El distanciament entre Fraga i Rajoy ve de lluny –el segon va presidir la Diputació de Pontevedra de jove, quan el primer encara no havia retornat a Galícia–, però en tot cas ha estat molt menys explícit que no el de *don Manuel* i Aznar, que s'inicia amb l'accés d'aquest a la Moncloa, quan el primer ja presideix la Junta gallega. Una relació tibant que l'any 2002 assolí el clímax: la manera com l'executiu espanyol gestionà la catàstrofe del petrolier Prestige va migpartir la corda que els unia.

La crisi ambiental va provocar-ne una de política i Aznar va designar Rajoy, vice-president des de la majoria absoluta del 2000, com a coordinador operatiu del govern. Els seus intents per a apaivagar els ànims foren en va, sobretot per culpa de l'expressió “hillos de plastilina”, que va pronunciar per tal de descriure la fuga de cru que eixia del vaixell i que omplia les platges gallegues de *chapapote*.

Els lligams que avui uneixen Aznar i Rajoy són febles com la plastilina. Les declaracions de l'ex-president sobre les decisions del presidenciable han menat a una relació purament formal. Tan formal, de fet, que l'única ocasió en què no poden evitar-se és a la clausura del campus que la FAES organitza cada estiu a la serra de Navacerrada. L'epicentre madrileny de la trama *Gürtel*, per cert.

Una corretja trencada. “Aquests personatges sempre m'han semblat perillosos”, assegura Graciano Palomo que va dir Rajoy el febrer del 2009, en fer-se públiques les primeres investigacions del magistrat Baltasar Garzón. Palomo, periodista i escriptor de llarga trajectòria, acaba de publicar *El hombre imposable*, un llibre en què explica els ets i els uts dels vuit anys de Rajoy a la presidència

del PP. Palomo descriu Rajoy com “un home de dretes molt menys conservador que no sembla”. I afegeix, encara, una frase seua molt recurrent: “Aguanto lo que me echen.”

En efecte, els tres homes forts de *Gürtel* feia anys que s'enriquien a l'ombra del partit. Havien accedit a l'organització dels actes sota el període d'Aznar, i Rajoy, malgrat les sospites que en té, els deixa fer. El menys mediàtic del trident, Pablo Crespo, era el més conegut seu: durant molts anys havia ocupat la secretaria d'organització del PP galleg, cosa que li havia facilitat molts contactes. I els altres dos capitosts, Francisco Correa i Álvaro Pérez, àlies *Alvarito*, fins i tot havien assistit com a convidats a l'enllaç matrimonial entre Alejandro Agag i Ana Aznar, filla de qui presidia el govern i el partit. La imatge de Pérez i de Correa amb la seua esposa a l'entrada del monestir del Escorial, curulls de gomina, és la més fefant dels tentacles que van estendre dins el PP i de les administracions governades pel PP, especialment al País Valencià i Madrid.

La inacció de què sovint ha estat titllat, Rajoy va elevar-la a l'exponent màxim a partir de la implicació de Francisco Camps en l'afer *Gürtel*. A Camps, l'havia escollit Eduardo Zaplana amb l'aquiescència d'Aznar, que el coneixia bé del seu pas pel Congrés, però és amb el galleg amb qui el president valencià sintonitzarà millor. La tardor del 2003, Aznar havia advertit directament a Camps que no volia cap concessió autonomista innecessària, alarmat com estava de les informacions que Zaplana li transmetia sobre els seus primers 100 dies de gestió a la Generalitat i la seua afeció als tics valencianistes.

Rajoy mai no va collar Camps, sinó ben al contrari. Va confiar-hi de ple, persuadit com estava de la seua paraula, que no s'estava d'insistir que era innocent. Ni tan sols va suggerir-li la dimissió quan, l'octubre del 2009, sis mesos després de ser encausat, del sumari *Gürtel* va brotar una nova branca: la del presumpte finançament il·legal del PPCV. Rajoy va limitar-se a forçar la substitució de qui era secretari general, Ricardo Costa, germà de l'ex-ministre Juan Costa, aquell que els aznaristes havien ungit com a possible candidat alternatiu al galleg al transcendental congrés que la formació

A l'esquerra, Aznar, Rajoy i Fraga, reunits amb l'aleshores alcalde de la Corunya, Francisco Vázquez, amb motiu de la catàstrophe del Prestige, que va

“Ningú no ha de quedar pel camí”, va avisar Aznar a Rajoy el 2008

de la gavina havia celebrat –precisament a València– el juny del 2008.

‘La guerra dels 100 dies’. Així es coneix al si del PP el temps transcorregut entre la segona derrota de Rajoy a les urnes –el 9 de març del 2008– i el conclave valencià, que va tenir lloc del 20 al 22 de juny. Un període crític per qui a la nit electoral s’havia acomiadat dels seguidors arrecerats a la seu del carrer de Gènova amb un lacònic “adiós”, comiat que no va fer-se efectiu i que provocaria la tempesta més gran que es recorda a una part de la premsa afí als populars.

El Mundo i la cadena COPE van esdevenir la punta de llança de la campanya postelectoral. Per bé que la primera espurna va crear-la el presentador de Telemadrid Fernando Sánchez Dragó l’endemà mateix dels comicis, van ser Pedro

J. Ramírez i Federico Jiménez Losantos, els dos comunicadors totèmics de l’electorat del PP, els campions a l’hora de vessar invectives de tota mena envers Rajoy i els canvis que propugnava. La química de Ramírez amb Aznar havia caducat, però l’ex-president encara era reverenciada per Jiménez Losantos, que s’alarmava tant com ell quan sentia dir a Rajoy coses com ara “faré el meu equip”. Una evidència sobre el descontentament amb l’anterior, molt influenciat per Aznar i de línia clarament més dura. Àngel Acebes –secretari general de Rajoy del 2004 al 2008– i Eduardo Zaplana –portaveu parlamentari en aquells anys–, coneguts com “los corbatas negras” a partir dels atemptats de l’11M i la política comunicativa que hi van marcar, havien de ser els garants de l’aznarisme pur.

No debades, la primera legislatura de José Luis Rodríguez Zapatero al poder es caracteritzaria per una tensió altíssima als carrers i al Congrés: la retirada de les tropes espanyoles de l’Iraq, la negociació amb ETA, la reforma de l’Estatut català i l’aprovació de lleis que ampliaven drets però enfurismaven l’Església i d’algunes altres tan o més polèmiques com ara la de la memòria històrica, havien fet que

les hosts populars encengueren la flama de la revolta. Tot plegat atacava de ple l’ideari que un Aznar altiu i disciplinat havia instaurat els quatre anys anteriors gràcies a la majoria absoluta del 2000.

La batalla interna s’accentuava segons que es coneixien els membres del nou organigrama que dissenyava Rajoy. Els nomenaments de María Dolores de Cospedal i de Soraya Sáenz de Santamaría als càrrecs que havien ocupat Acebes i Zaplana, respectivament, va aixecar les ires de la premsa més procliu que havia decidit d’enviar tropes a la *guerra dels 100 dies*. Toves i centristes, cap de les dues no els feia el pes, i no s’estaven de proclamar-ho a tort i a dret. Advocades de l’estat des de ben joves, ambdues havien de reorientar el missatge del PP a fi de guanyar adeptes a les circumscripcions que havien impedit la victòria al 2004 i al 2008, çò és, Andalusia, Catalunya i el País Basc. Sáenz de Santamaría, tot i que desconeguda, pertanyia al gabinet personal de Rajoy de feia anys, i De Cospedal, que als 80 havia participat a l’operació reformista de Miquel Roca i que més tard havia estat assessora d’Acebes i consellera d’Esperanza Aguirre, ja exercia com a presidenta del partit a Castella – la

distanciar tots tres. Al costat, Aznar ni mira Rajoy al decisiu congrés celebrat a València el 2008.

Manxa després del fiasco que havia estat el fitxatge d'Adolfo Suárez Illana.

El català Jorge Moragas –cap de gabinet–, el valencià González Pons –vice-secretari de comunicació– i la madrilenya Ana Mato –vice-secretària d'organització– tancaven el cercle més proper a Rajoy. Uns canvis que van implicar l'eixida sobtada d'Acebes i Zaplana, sense avisar Rajoy, i que va dur Aznar a mostrar-se duríssim: “Cal conjugar diversos projectes, no un de sol”, reblaria en un acte de la FAES davant una Cospedal, que com a secretària general del PP, ocupa la vicepresidència la de la fundació.

Aznar i la seua esposa, Ana Botella, havien decidit en solitari qui seria l'hereu i sentien que el PP era el seu hortet, que hi podien fer i desfer. Per això els va colpir, i de quina manera, la gosadia de Rajoy de treure llast i fer via. Se n'han

penedit una i mil voltes, de la seua elecció, i potser han pensat que Federico Trillo tenia raó quan va suggerir a Aznar la creació d'un comitè de sabis integrat per una quinzena de notables que consensuara un nom, un procés de què Rato hauria resultat victoriós. Fins i tot n'hi ha que opinen que aquest no haguera perdut els comicis del 2004, a què Rajoy, atemptats a banda, ja arribà amb el PSOE a sobre.

Però Rato no va ser investit successor, com tampoc no ho havia estat el 1989, quan Fraga optà per Aznar en detriment seu i d'Isabel Tocino, sense experiència de govern. Els dos anys d'Aznar a Castella-Lleó li van servir per rellevar l'andalús Antonio Hernández Mancha. Fraga unguí Aznar amb un “¡ni tutelas ni tu tía!” exclamat en ple congrés popular que també aniria adobat d'una carta de dimissió que el gallec trencaria davant el plor indissimulat d'Aznar.

La tutela de la tieta. A diferència de les mans lliures de què gaudí de part de Fraga, Aznar no s'ha estat de fiscalitzar –amb intermediaris– la tasca de Rajoy. Aguirre hi ha jugat, en aquest sentit, un paper clau. La *lideresa* és íntima dels referents mediàtics que més s'han

acarnissat amb Rajoy, i els ha aprofitats per transmetre els missatges d'Aznar. El neoliberalisme extrem que els agrada no lliga amb l'economia mixta que preconcitza un Rajoy a qui, en segons quins aspectes, n'hi ha que no dubten a qualificar de “pràcticament socialdemòcrata”.

Aguirre, com també l'alcalde Alberto Ruiz-Gallardón, va mantenir-hi un torcebraç públic ara fa quatre anys a fi de ser inclosa a la llista al Congrés. L'objectiu no era un altre que assegurar-se un escó des del qual erigir-se en successora, en cas d'una derrota de Rajoy als comicis, tal com va passar. A la nit electoral, van haver d'empènyer-la perquè isquera a la balconada de la seu i apareguera com a copartícep de la desfeta, cosa que no li va agradar gens ni mica, sobretot perquè el resultat a Madrid havia estat molt bo.

Al precongrés posterior a la derrota també mirarien de posicionar-la com a candidata alternativa, però els poders fàctics que pretenien encimbellar-la i ella mateixa van confirmar *ipso facto* els pitjors rumors: seria una pugna entre el PP madrileny i el de la resta de l'estat. Sobretot perquè els dos grans barons del moment, l'andalús Arenas i el valencià Camps, s'havia afanyat a blindar Rajoy, cosa que conduïa la resta a fer igual si és que no volien patir-ne les repressàlies.

El decisiu congrés de València va evidenciar el glacial que separava Aznar del seu successor. A Elx, durant un míting celebrat un mes abans, Rajoy havia demanat als descontents que se n'anaren “al partit conservador, al partit liberal o al que siga”. La tensió havia anat *in crescendo* i Aznar la culminaria a la inauguració del congrés popular: en pujar a la mesa presidencial besà efusivament Aguirre i abraçà llargament Acebes, però ni tan sols no mirà els ulls de Rajoy. Un menyspreu seguit d'unes paraules roents: “Ningú no ha de quedar pel camí”.

Però Rajoy ja ho tenia clar, volia tirar pel recte. “El PP no pot ser un partit aïllat”, li va respondre a la seua al·locució. Una consigna que buscava un oberturisme evident i que es materialitzà en les mesures que adoptaria des d'aleshores.

La 'perestroika'. Dissenyada en comunió amb Pedro Arriola, l'assessor personal d'Aznar en sociologia electoral, l'estratègia de distanciament de l'antic règim incloïa una moderació notabilis-

“No podem ser un partit aïllat”, li va respondre el gallec, que volia obrir el PP

sima del discurs, centrar-se en l'economia i canvis de volada al País Basc i a Catalunya: Maria San Gil fou substituïda per Antonio Basagoiti, tendent a l'entesa amb els socialistes de Patxi López, i Daniel Sirena –vocal de la FAES– cedí el seu despatx a Alicia Sánchez-Camacho, amb qui Rajoy havia intimat al Congrés dels Diputats. El terrabastall al PP català fou petit en comparació amb el basc, on San Gil, bel·ligerant activista en contra d'ETA, va estripar el carnet en sentir-se “enganyada”. El resultat de la següent convocatòria electoral va convertir el PP en soci preferent dels socialistes bascos i CiU, que van passar al govern.

Paral·lelament, Rajoy va bandejar antics col·laboradors d'Aznar. Carlos Aragonés, Gabriel Elorriaga, Gustavo de Arístegui i uns altres que s'havien posicionat en contra de la seua continuïtat al número u del PP van ser descavalcats de la primera línia, mentre Juan Costa emigrava a l'empresa privada. Segon plat de l'aznarisme, aquest moviment li havia ofert de buscar els avals que Aguirre no havia aconseguit per tal de plantar cara a Rajoy a València. En va, també.

Les visites de Rajoy a Andalusia i a Catalunya van multiplicar-se. No hi havia un mes que no visitara els dos pous electorals del PP que havien fet surar Zapatero. Va esquivar les manifestacions a què era tan assidu i es va tornar monotemàtic. Va atacar el govern però defugint les estridències i els radicalismes. Ha guardat el manual neoliberal de la FAES i no ha caigut en el sensacionalisme barat ni demagògic. Cristóbal Montoro, ex-ministre d'Hisenda amb Aznar, va erigir-se com a portaveu econòmic i va signar les declaracions més contundents conjuntament amb González Pons.

La crisi ha fet estralls, sobretot en el socialisme. El PP governa onze autonomies i només dos el PSOE, a una de les quals –Andalusia– pot haver-hi un canvi històric el proper març. Ha patit l'escisió del Foro Asturias de Francisco Álvarez-Cascos, però amb la navarresa UPN han reanudat la convivència i amb l'aragonès PAR també tornen a anar de bracet. El PP aspira a ser hegemònic com mai el 20 de novembre, i Aznar, que encara assaboreix la majoria absoluta del 2000, pot quedar desfàs per sempre més.

Victor Maceda

Els apòstols de l'aznarisme

La consolidació de Mariano Rajoy a la presidència del PP i les bones expectatives electorals han sepultat el protagonisme d'aquells que es mantenen fidels a l'ideari polític de José María Aznar. Madrid s'ha convertit en el seu refugi: Esperanza Aguirre n'és la capdavantera, i aviat podria acompanyar-la Ana Botella.

La dreta no és tan cortès ni respectuosa com s'acostuma a dir. És un altre mite fals, aquest. Si no, s'estalviarien segons quins malnoms, sobretot a l'hora de referir-se a la persona que ha dut el partit a les més elevades cotes de poder.

A José María Aznar, pels corredors de la setena planta del carrer de Gènova de Madrid, Mariano Rajoy li diu “el senyor de la FAES”. Com si es tractara de dos móns completament oposats, el PP i la seua fundació germana sovint caminen d'esquena. Si fora el Partit Republicà, la FAES equivaldria el Tea Party, i Rajoy seria Mitt Romney, l'ex-governador de Massachusetts amb més possibilitats de competir amb Barack Obama a les eleccions presidencials de l'any vinent. El més moderat dels que hi opta, per cert, en contraposició amb la línia dura i sovint directament extremista del Tea Party.

Un Tea Party de què la FAES presidida per Aznar ha elaborat estudis aprofundits i que ha esdevingut un referent per a tots aquells que, al PP, encara observen el seu ex-president espanyol com un messies.

El messies que va sentenciar en un acte de la fundació que “trionfs electorals